

10.6.2002

Liikenne- ja viestintäministeriö

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2001

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tänään päättänyt antaa liikenne- ja viestintäministeriön tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2001 tämän tilintarkastuskertomuksen. Tarkastuksen ovat suorittaneet ylitarkastaja Mirja Rajala ja ylitarkastaja, JHTT Maija Arra. Tilinpäätöstarkastukseen on osallistunut myös tarkastaja Outi Grönlund. Tarkastusta on valvonut tarkastuspäällikkö Markku Heikkinen.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti ja se on kohdistunut liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja muuhun laskentatoimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen.

Tarkastuksen perusteella esitetään seuraavaa.

TILINPÄÄTÖS JA LASKENTATOIMI

Tilinpäätöslaskelmat, liitetiedot, laskelmien tarkastelu ja kirjanpito

Tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, ovatko tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot olennaisilta osiltaan oikein laaditut. Kirjanpidon tarkastusta on kohdennettu riskianalyyysiin perustuen.

Tilinpäätöslaskelmat, jotka koostuvat talousarvion toteutumalaskelmasta, tuotto- ja kululaskelmasta sekä taseesta on tarkastuksessa todettu laadituiksi säännösten mukaisesti.

Tilinpäätöslaskelmien liitteenä esitetyt tiedot on tarkastuksessa todettu esitetyiksi talousarvioasetuksen edellyttämällä tavalla.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan toimintakertomuksen ministeriön tilinpäätöslaskelmien tasetta koskevassa tarkastelussa on Sonera Oyj:n osakkeista todettu, että kirjanpidossa purettiin aiemmin tehtyjä arvonkorotuksia 28 miljardilla markalla siten, että kaikki osakkeet ovat vuoden viimeisen pörssipäivän markkina-arvossa 33,47 markkaa. Ministeriön toimintakertomuksessa olisi tullut esittää, että vuonna 2001 hankittuihin uusiin osakkeisiin on tehty 3,4 miljardin markan arvonkorotus ja aikaisemmin hankittuihin osakkeisiin tehtyjä arvonkorotuksia on peruutettu 31,4 miljardilla markalla. Toimintakertomus ei siten anna täysin oikeaa kuvaa Sonera Oyj:n osakkeisiin tehdystä arvokorotuksesta ja arvonkorotusten peruuttamisesta. Arvonkorotusten kirjauksissa tulee olennaisuuden lisäksi kiinnittää huomiota arvonkorotuksen pysyvyyteen.

Tilinpäätösasiakirjassa on esitetty tilinpäätöslaskelmien tarkastelu muilta osin talousarvioasetuksen mukaisesti.

Kirjanpidon tarkastuksen perusteella arvioituna voidaan kirjanpitoa pitää asianmukaisesti järjestettynä ja hoidettuna. Talousarviosta annetun asetuksen 47 §:n edellyttämän menetelmäkuvauksen uusiminen tulee saattaa loppuun.

Tuloksellisuuden kuvaus, maksullisen toiminnan kannattavuustiedot ja näiden perustana oleva laskentatoimi

Tuloksellisuuden kuvauksen sisältöä ja esittämistapaa sekä tilinpäätöstietojen perustana olevaa laskentaintoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, sisältääkö tuloksellisuuden kuvaus olennaisilta osin oikeat ja riittävät tiedot.

Ministeriötiliviraston tuloksellisuuden kuvaus sisältyy toimintakertomuksen hallinnonalakuvaukseen. Kuvaukseen sisältyviä ministeriön vaikuttavuustietojen riittävyttä on arvioitu kokonaisuutena.

Ministeriötiliviraston talouteen liittyvinä tietoina on esitetty määrärahojen käyttö sekä henkilöstön määrä ja rakenne. Nämä tiedot on tarkastuksessa todettu luotettaviksi. Koska ministeriötiliviraston toiminnasta ei ole esitetty talousarvioasetuksen 65 §:n edellyttämiä tietoja taloudellisuudesta tai sitä korvaavia kustannustietoja tehtävittäin tai tulosalueittain, ei esitettyjä tietoja voida pitää riittävinä.

Esitetyt ministeriön vaikuttavuustietoja voidaan pitää kokonaisuutena riittävinä.

Ministeriön tuotto- ja kululaskelman yhteydessä esitetyt maksullisen toiminnan tulot eivät vähäisinä edellytä kustannusvastaavuuslaskelman laatimista. Toimintakertomukseen sisältyvän ministeriön tuotto- ja kululaskelman tarkastelun mukaan satunnaisiin tuottoihin on kuitenkin kirjattu vuokratuottoja 1 miljoonaa markkaa. Vuokraustoiminnan pysyvyys edellyttää, että näistä tuotoista esitetään Valtiokonttorin määräyksen mukainen kustannusvastaavuuslaskelma.

Tuloksellisuuden kuvauksen perustana olevan laskentatoimen tarkastus on kohdistunut laskentatoimen tuottamaan menopohjaiseen seurantatietoon. Tuloksellisuuden kuvauksen perustana oleva laskentatoimi ei menopohjaisena tuota talousarvionlain 16 §:ssä ja talousarvioasetuksen 55 §:ssä edellytetyt tiedot. Asia on ollut esillä myös aikaisempien vuosien tilintarkastuskertomuksissa.

SISÄINEN VALVONTA

Sisäistä valvontaa on arvioitu riskianalyyssissä ja tarkastettu laskentatoimen ja tilinpäätöksen tarkastuksen yhteydessä.

Tuloksellisuuden kuvauksen taloudellisten tietojen ja laskentatoimen puutteita on pidettävä myös sisäisen valvonnan puutteina. Käteiskassatoimintoihin liittyvien sisäisen valvonnan puutteiden osalta ministeriö on ryhtynyt asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Taloussääntö tulee saattaa vastaamaan talousarvioasetuksen muutosta ja Valtiokonttorin määräystä 20/03/2001 taloussääntöjen uudistamisesta.

TULOSTAVOITTEET HALLINNONALALLA JA HALLINNONALAN TOIMINTAKERTOMUSTIEDOT

Tulostavoitemenettelyt hallinnonalalla

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tulostavoitteissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Kaikille hallinnonalan tilivirastoille on asetettu vaikuttavuustavoitteita ja osalle myös taloudellisuustavoitteita ja maksulliselle toiminnalle kannattavuustavoitteita.

Tavoiteasettelua tulisi kuitenkin kehittää asettamalla kattavammin taloudellisuus- ja tuottavuustavoitteita tai edellyttämällä hallinnonalan virastoilta ja laitoksilta sekä ministeriöltä itseltään tulosalueittaisten

tai tehtävittäisten kustannustietojen esittämistä silloin kun viraston tuotosta ei teknisistä syistä voi mitata tai sen mittaamisesta ei saavuteta vastaavaa hyötyä.

Tulostavoitteiden ja -ohjauksen kehittämistä on kertomusvuoden aikana jatkettu ministeriön ja tilivirastojen yhteistyöhankkeina.

Toimintakertomuksen kuvaus hallinnonalan palvelu- ja tuotantotoiminnan vaikuttavuuden, laadun ja taloudellisuuden kehityksestä

Toimintakertomus sisältää hallinnonalan palvelu- ja tuotantotoiminnan vaikuttavuuden kuvauksen, joka tilintarkastuksen keinoin ei ole arvioitavissa. Toiminnan taloudellisuuden kuvausta tulee edelleen kehittää. Hallinnonalan virastojen ja laitosten tuotto- ja kululaskelmat ja niiden yhdistelmät sekä tiedot määrärahoista ja niiden käytöstä eivät riitä talousarvioasetuksen 65 §:n edellyttämäksi kuvaukseksi hallinnonalan toiminnan taloudellisuuden kehityksestä.

Toimintakertomuksen selvitys hallinnonalalle siirtomenoihin myönnettyjen määrärahojen vaikuttavuudesta

Hallinnonalan siirtomenojen vaikuttavuutta ei ole toimintakertomuksessa kuvattu erikseen. Kuvaus siirtomenoista merkittävimmän joukkoliikenteen palvelujen oston ja kehittämisen vaikuttavuudesta sisältyy liikennettä koskevaan kuvaukseen. Muista siirtomenoista esitetyt tiedot ovat vähäiset. Ministeriössä ollaan kehittämässä siirtomenojen budjetointimenettelyä, jotta siirtomenojen vaikuttavuuden arviointiin saadaan selkeä perusta.

Katsaus ministeriön toimialaan kuuluvaan liike- ja muuhun taloudelliseen toimintaan

Toimintakertomus sisältää hallinnonalan yhtiöiden ja liikelaitosten talouden keskeiset tunnusluvut. Virastojen ja laitosten maksullisen toiminnan osalta on esitetty tietoja kustannusvastaavuudesta sekä yli- tai alijäämästä ja vertailu edelliseen vuoteen. Valtion televisio- ja radorahastosta ei ole esitetty tietoja.

Toimintakertomustiedot kokonaisuudessaan

Toimintakertomuksessa on esitetty keskeiset tiedot hallinnonalan toiminnasta ja sen vaikuttavuudesta. Puutteena on edelleen talousarvioasetuksen 65 §:n edellyttämien hallinnonalan palvelu- ja tuotantotoiminnan taloudellisuuden kehitystä kuvaavien tietojen vähäisyys.

**TALOUSARVION JA SITÄ KOSKEVIEN KESKEISTEN SÄÄNNÖSTEN
NOUDATTAMINEN**

Tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu.

Tarkastusneuvos, JHTT

Erkki Mäki-Ranta

Ylitarkastaja, JHTT

Maija Arra

TIEDOKSI Valtiontilintarkastajat
Valtiovarainministeriö
Liikenne- ja viestintäministeriön kansliapäällikkö
Valtiokonttori